

๗๑๓๙/๐

จารึกหิมาปานคร

ขจร สุขพานิช

จาก

นิตยสารศิลปากร ปีที่ ๕ เล่ม ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕

CHAMPA - NAKORN INSCRIPTION

By

KACHORN SUKHABANIJ

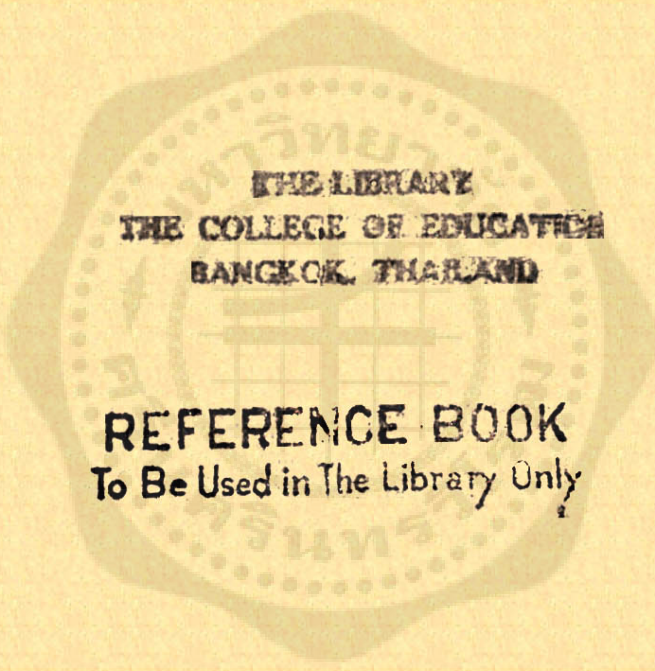
reprinted from

SILPAKON VOL. 5 NO. 5 JANUARY 1962

495.911

๓

THE LIBRARY
THE COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

REFERENCE BOOK
To Be Used in The Library Only

จารึก จัมปานคร

บรรณ สุขพานิช

ผู้ทําหนังสือเรื่อง คํานานอักษรไทย
ของศาสตราจารย์ยอร์ช เซเค็ด จารึกไว้
ว่า ตัวหนังสือแบบอินเดียที่แพร่เข้ามาเป็น
ที่นิยมในเมืองไทย และเป็นตัวหนังสือที่เก่า
ที่สุดเท่าที่หาได้ คือ ตัวหนังสือ “เย ชุมมา
...” พบที่ศาลเจ้านครปฐมเจดีย์ มีอายุ
อยู่ในราว พ.ศ. ๓๐๐๐-๓๒๐๐ หนังสือเรื่อง
คํานานอักษรไทย นี้ ศพมพชนครั้งแรกเมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๔ ต่อจากนั้นอีก ๘ ปี คือใน
พ.ศ. ๒๔๗๒ หนังสือเรื่องประชุมศิลาจารึก
สยาม ภาคที่ ๒ ของท่านผู้เคยถนัดนัก ได้มี
เจ้านายพระองค์หนึ่ง ทรงจัดพิมพ์ออกมา
เผยแพร่ - และจากประชุมศิลาจารึกสยาม
ภาคที่ ๒ นี้เอง ที่เราทราบว่าตัวหนังสือ
ที่เก่าแก่กว่าจารึกคาถา “เย ชุมมา...” คือ
ศิลาจารึกวัดมหาธาตุ เมืองนครศรีธรรมราช
เป็นอักษรคล้ายกับอักษรที่ใช้ในประเทศ
อินเดีย ราว พ.ศ. ๘๐๐-๙๐๐๐ จารึก ๆ
นี้มีบรรทัดเดียว (หลักที่ ๒๔) อ่านออกเป็น
คำ ๆ คือ ภตามายยวโจละปะ แต่จะเป็นภาษา
อะไร แปลว่าอะไร ยังไม่มีผู้ใคร่แรงได้

ความรู้ของเราเกี่ยวกับประวัติตัวอักษร
จึงพอสมควรได้ในขณะนี้ ตัวอักษรอินเดีย
แรกเข้ามาในเมืองไทยที่นครศรีธรรมราช
ประมาณ พ.ศ. ๘๐๐-๙๐๐๐ แล้วจึงแพร่
เข้ามาเป็นที่นิยมใช้ที่นครปฐมเมื่อประมาณ
พ.ศ. ๓๐๐๐-๓๒๐๐

จารึกหลักอื่นๆ พบที่กรุงเทพฯ เช่น นคร
ศรีธรรมราช ตะกั่วป่า ไชยา ยังมีอีก
หลายหลัก แต่อายุของตัวอักษรเป็นของ
รุ่นหลัง จะมีเก่าพอเทียบเคียงกับจารึก
คาถา “เย ชุมมา...” ก็คือจารึกถาเขาวง
จังหวัดราชบุรี (หลักที่ ๒๒) ซึ่งท่านจัดให้
อยู่ในลักษณะคล้ายตัวอักษรที่ใช้ในอินเดีย
ได้ ราว พ.ศ. ๓๐๐๐-๓๓๐๐ จารึกถาเขาวง
นี้ท่านอ่านได้ว่า

บุญ วระ ฤทธิ - ศรี สมานธิ คุปต์

จารึกที่เก่าแก่ที่สุดหลักหนึ่ง คือจารึกเต่า
แปดเหลี่ยม ศาตสูง เมืองดงบุรี (หลัก
ที่ ๓๔) เป็นจารึกภาษามอญ ศาสตราจารย์
ยอร์ช เซเค็ด ลงความเห็นไว้ว่า “ตัวอักษร

คล้ายตัวอักษรขอมอย่างโบราณที่สุด” และให้อายุของตัวอักษรว่า อยู่ในราว พ.ศ. ๓๐๕๐ (ตัวเลขศักราชนี้อยู่ในคำอธิบายใต้ภาพจารึกเก่าแปดเหลี่ยม ในหนังสือตำนานอักษรไทย)

ยังมีจารึกที่เก่าแก่ พบในบ้านเมืองไทยอยู่อีก เช่นจารึกที่เมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีอยู่ ๒ หลัก เป็นภาษาสันสกฤต แต่เพราะยังไม่มีผู้อ่านได้ให้ เราจึงไม่ค่อยทราบกัน

ด้วยความช่วยเหลือของท่านมหาแสง มณีบุตร และมหาประดาร์ บุญประคอง ผู้เขียนได้เทียบเคียงลักษณะตัวอักษรในจารึกศรีเทพกับจารึกโวคาห์ (Vocahn) ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นจารึกตัวอักษรที่เก่าที่สุดในแหลมอินโดจีน จารึกโวคาห์เป็นภาษาสันสกฤตขุดพบที่เมืองโวคาห์ประเทศญวนใต้ ซึ่งเคยเป็นบ้านเมืองของพวกเขามาแต่เดิม จารึกโวคาห์นั้น นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสประมาณความเก่าแก่ของตัวอักษรว่าอยู่ในราวพุทธศักราช ๗๐๐-๘๐๐ และเป็น การจารึกเรื่องราวการอุปถัมภ์ของราชอาณาจักรจัมปาศรี หรือไม่ก็เป็นของราชอาณาจักรพุนัน ส่วนจารึกที่เมืองศรีเทพ

ตัวอักษรดูจะอ่อนกว่ามาก ลักษณะตัวพยัญชนะ น. เหมือนตัว ม. ในจารึกนครศรีธรรมราช (หลักที่ ๒๔) ซึ่งเชื่อว่ามีการอายุอยู่ในราว พ.ศ. ๘๐๐-๙๐๐

ในการพิจารณาลักษณะตัวอักษรในหลักจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราช กับจารึกเก่าแก่หลักต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในแหลมอินโดจีน เราคงพอจะมองเห็นว่า ตัวพยัญชนะ น. ในจารึกหลักโวคาห์ และในจารึกเขางู จังหวัดราชบุรี ดูออกจะใกล้เคียงกับตัว ม. ในจารึกของพระเจ้าอโศก คือที่ฐานบ้านหรือตรง ยังไม่หยัก แต่ตัว ม. ในจารึกหลักอื่น ๆ จะเป็นต้นครศรีธรรมราช นครปฐม ศรีเทพ หรือดงพูนพิภพ ฐานตัว ม. แสดงรูปจากบ้านหรือตรง เป็นมีหยักไปเสียแล้ว ตัวพยัญชนะ น. ซึ่งมีหยักที่ฐานคล้ายตัวอักษรคุณท์หรือปาดะวะของอินเดียแท้ แท้จริงตัวอักษรทั้งหลายทั้งปวงในสมัยพระเจ้าอโศกฐานบ้านหรือตรงทั้งนั้น หาตัวอักษรซึ่งมีฐานหยักไม่ได้เลย จารึกที่เขางู ราชบุรี ฐานตัวอักษร ม ขป เด่นที่ฐานตรงหรือบ้าน ยังไม่หยัก ผิดกับตัว ม ขป ในคาลา เบ ชุมมา ต้นครปฐม และตัว ม ในจารึกต้นครศรีธรรมราช (หลักที่ ๒๔) ซึ่งมีฐานหยักเสียแล้ว (ดูภาพ)

วิวัฒนาการตัวอักษร

ม ฝ ช
 ๘ ๐
 ๖
 ๘๘ ๖ ๐
 ๐ ๐

๑. หลักพระเจ้าอโศก และ
ตัวอักษรอินเดียเหนือ

๒. หลักไวกาหัน และ
เขางู ราชบุรี

๓. หลักนครศรีธรรมราช
นครปฐม ศรีเทพ และ
ลพบุรี

พิจารณาตามเกณฑ์ที่ว่า ฐานตัวอักษร
บ้านและหยักเป็นตัวอักษรคนละสมัย ถ้า
บ้านเป็นตัวอักษรพราหมณ์ สมัยพระเจ้าอโศก
มหาราช ราว พ.ศ. ๓๐๐ ถ้าหยักก็เป็นตัว
อักษรคุปถัน ราชวงศ์ต่าง ๆ ทางอินเดียได้
นับแต่ราว พ.ศ. ๗๐๐ เป็นต้นมา เช่นนี้เราพอ
จะสรุปได้ในขั้นนี้ว่า ตัวอักษร (และวัฒนธรรม)
อินเดียเหนือเข้ามาสู่แหลมอินโดจีน
ก่อนถึงจารึกไวกาหันและจารึกราชบุรีเป็น
พยานหลักฐาน ส่วนตัวอักษร (และวัฒนธรรม)
อินเดียใต้ เข้ามาเป็นรุ่นที่ ๒ นับแต่
พ.ศ. ๗๐๐ เป็นต้นมา ดังปรากฏหลักฐานใน

จารึกที่นครศรีธรรมราช นครปฐม ลพบุรี
และเมืองศรีเทพ ดังกล่าวแล้ว

กำเนิดตัวอักษรในอินเดีย มีจารึก
พระเจ้าอโศกมหาราช เป็นหลักฐานยืนยัน
พร้อมทั้งกำหนดศักราชได้เป็นยุติ แต่ตัว
อักษรที่แพร่เข้ามาในแหลมอินโดจีน เรา
ไม่มีทางกำหนดศักราชได้แน่นอน เพราะ
จารึกเก่าแก่ทั้งหลายทั้งปวงเท่าที่หาได้ใน
บ้านเมืองไทย ไม่ระบุศักราชไว้อย่างหนึ่ง
กับทั้งประวัติศาสตร์ของรัฐต่าง ๆ ในลุ่มน้ำ
เจ้าพระยาตลอดไปจนถึงเมืองนครศรีธรรม-
ราชยังเป็นที่เคลือบคลุม ไม่กระจ่างแจ้ง

นพตังก่อนสมัยทวารวดีซึ่งมาอุบัติขึ้น และ
เริ่มตั้งคณะทูตไปประเทศจีนเมื่อปีต่งจุล-
ศักราช คือ พ.ศ. ๑๑๘๒

ข้าพเจ้าขอเสนอ จารึกหลักหนึ่ง
เป็นจารึกของจัมปานคร ระบุพระนามเจ้า
ผู้ครองประเทศไว้ชัดเจน เจ้าผู้ครองจัมปา
นครในจารึกหลักนี้ คือ พระเจ้าประกาศ-
ธรรม รัชกาลของพระองค์เริ่มแต่ราว
พ.ศ. ๑๒๐๐ และสิ้นสุดราว พ.ศ. ๑๒๓๓
ดังที่ปรากฏในหนังสือประวัติศาสตร์ประเทศ
จัมปา ของ มาส์เปอโร และของ มายุมคาร์

ดังได้กล่าวมาแล้ว อายุศัตวรรษจารึก
เก่าแก่ของเราเป็นการอนุมานคาดคะเน แต่
จารึกของพระเจ้าประกาศธรรมแห่งจัมปา-
นครมีอายุแน่นอนกว่า เพราะเรามีหลักฐาน
หลายด้านหลายทางซึ่งสนับสนุนข้อเท็จจริง
ที่ว่าพระเจ้าประกาศธรรมเริ่มรัชกาลของ
พระองค์เมื่อราว พ.ศ. ๑๒๐๐ การที่กล่าวว่า

พระองค์เริ่มครองจัมปานคร ราว พ.ศ. ๑๒๐๐
ก็เป็นการกล่าวอย่างรอบคอบ เพราะพระ-
องค์อาจเริ่มครองก่อนหรือหลังพุทธศักราช
นี้ได้ แต่จะผิดพลาดไปก็เพียงเล็กน้อย คือ
จาก ๑ ถึง ๕ ปีเท่านั้น

จารึกของพระเจ้าประกาศธรรมแห่ง
จัมปานคร มีรูปลักษณะดังนี้:-

และด้วยความช่วยเหลือของมหาอำ
นาจของคำวรรณ ข้าพเจ้าอ่านว่าดังนี้:-

นมศุคิวยะ สุวี ประกาศ ธรรมธรรมเทว
ไชย ทาน

จารึกจัมปานครของพระเจ้าประกาศ
ธรรมนี้ ข้าพเจ้าได้มาจากข้อเขียนของ
ศาสตราจารย์ หลุยส์ ฟิโนต์ ชื่อ Notes
d'epigraphie ที่พิมพ์อยู่ในวารสาร BEFEO,
Tome 15, ประจำปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ศาสตราจารย์
ฟิโนต์ นำภาพจารึกนี้ลงไว้ให้ในหน้า
๔๒ แต่ท่านไม่ได้อ่านไว้ให้ เราจึงต้อง
พยายามอ่านกันเอง และได้ผลการเปรียบเทียบ

ม.ช. ลิตาม

วิยาศาสตร์ไทย ๕

ทวารบุรี เมืองต้นตนาหะ เมืองฮเด และเมืองโกดัมพี คำ กาด และ ภาพ ๒ คำนี้จะ มีแบบอย่างนิยมใช้กันมาอย่างไร จะแปลว่าอะไร ข้าพเจ้าขอตั้งไว้เป็นปัญหาให้ท่านผู้อ่านช่วยกันสืบค้นต่อไป

ส่วนคำว่า ยานี้ มีนักศึกษารุ่นก่อน เช่น Pelliot และ Ferrand ตั้งเกดเห็นคำ ๒ นี้ ให้นำหน้าพระนามกษัตริย์ รัฐ พัน-พันและรัฐอื่นๆ ทางหมู่เกาะสุมาตรา เมื่อมีการแต่งตั้งทูตไปเจริญทางไมตรีกับประเทศจีน ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐-๓๓๕๐

ศาสตราจารย์ G.H. Luce จึงทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำ ยานี้ ไว้ว่า “ คำนำหน้าพระนามกษัตริย์ พัน-พัน คือ yang นี เพติโอต์ เขียนไว้ว่า ใครจะเทียบกับคำว่า yañ ของจาม เมื่อสมัยราชวงศ์ซ่งยังครองประเทศจีนอยู่นั้น พระนามของกษัตริย์จามหลายพระองค์ใช้คำ yañ นี เป็นพระนามราชวงศ์ ซึ่งน่าจะหมายความว่า “ เทวะ ” ส่วนเพอริ่งได้เริ่มคำกล่าวนี้ต่อไปอีกว่า คำ yañ นี้ได้มีใช้เฉพาะพวกจาม แต่ยังมีใช้ในภาษาต่างๆ ในตระกูลภาษา มาดาโยโปลิเนเซียนอีกด้วย ” Luce จึงสรุปความเห็นไว้ว่า “ พิจารณาจากหลักฐานแค่นี้ อย่างที่เราได้อยู่ ข้าพเจ้าสงสัยว่า ภาษาซึ่งใช้พูดกันในรัฐ พัน-พัน จะใช้ภาษามอญหรือไม่ ” (G.H. Luce: Countries Neighbouring Burma, JBRS, V. XIV, pt. 2 ค.ศ. ๑๙๒๕)

อันที่จริง ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา เราก็มักคล้าย ๆ ยานี้ ใช้อยู่ เช่น พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐบันทึกไว้ว่า “ ศักราช ๘๔๓ มะเส็งศก ญาณประเชียรเรียนศาตราคมแลคิดเป็นสมบัติ กนทงปวงสมัครเข้าด้วยมาก แลยกมาจากเมืองตพบูรี ... ” คำว่า ยานี้ ของจาม และคำว่า ญาณ ที่ไทยใช้จะตรงกันหรือไม่ ?

พระนามของกษัตริย์จัมปานคร พัน-พัน และรัฐอื่นๆ ลงไปทางใต้ รวมทั้งทางหมู่เกาะ ชวา มลายู พวกนักศึกษารุ่นก่อนลงความเห็นไว้แล้วว่า ใช้ภาษาเดียวกัน คือ ภาษาในตระกูลมาดาโย - โปลิเนเซียน แต่เหตุที่เราค้นพบจารึกที่นครปฐมเป็นภาษามอญ และที่เมืองตพบูรีในยุคแรกก็เป็นภาษามอญ และแม้แต่ในชั้นหลังคือ พ.ศ. ๑๘๐๐ ก็ยังพบจารึกที่เมืองจำปาศักดิ์เป็นภาษามอญอีก เลยทำให้สงสัยว่า ชาติพันธุ์ของราชวงศ์พระนางจามเทวีจะเป็นมอญไปกระมัง

อันที่จริง ประวัติของพวกมอญในประเทศไทย เห็นเป็นแต่เรื่องราวของการหนีร้อนมาพึ่งเย็น คือ บานเมืองของมอญถูกรุกรานแบบคนจะอยู่ไปก็ไม่มีความสุข จึงพากันหนีเข้ามาอาศัยตั้งบ้านเรือนอยู่ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา เป็นการเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทย นี่เป็นเรื่อง

ที่เราทราบกันอยู่แล้ว แต่เราพึงอย่าลืมว่า ที่ใดซึ่งพวกมอญไปตั้งบ้านเรือนอยู่ มอญ จะต้องสร้างโบสถ์ วิหาร พระเจดีย์ เป็นการ สืบศรัทธาทางพระศาสนา ชีวิตประจำวัน ของมอญจะคลุกเคล้าอยู่กับทางศาสนา มากกว่าคนไทยเสียอีก นึกถึงคนไทย ในชนบทซึ่งได้รับวัฒนธรรมทางพุทธ ศาสนาจากประเทศลังกาแล้ว ก่อนหน้า นั้นสังคมไทยจะเกี่ยวข้องกับพระศาสนา อย่างไรบ้าง ? ส่วนมอญนั้นได้รับพระ ศาสนามานานแสนนาน ก่อนจะเสียดูกรุง ตะเทิมแก่พม่าเมื่อ พ.ศ. ๑๖๐๐ พิจารณา ดูว่า เมื่อพม่ากวาดต้อนพวกมอญกรุงตะเทิม ขึ้นไปไว้ยังกรุงพุกาม วัฒนธรรมก็เริ่ม ผันตัว แพร่ขยายในกรุงพุกาม มีการสร้าง พระเจดีย์ โบสถ์ วิหาร กันขนานใหญ่ แม้ แต่ตัวอักษร ซึ่งมอญใช้อยู่พม่าก็รับไปใช้ เป็นของประจำชาติพม่า จารึกเป็นภาษา มอญในยุค พ.ศ. ๑๖๐๐-๑๗๕๐ จึงมีเป็น พยานหลักฐานอยู่ในกรุงพุกามกว่าร้อยหลัก และพวกมอญจากกรุงพุกามนี้ จะด้วยเหตุ หนึ่งเหตุใดก็ตาม บางพวกคงพากันหนีเข้า มาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของกษัตริย์นคร ลำพูนไชย แล้วจารึกภาษามอญจึงมาอุบัติ ที่เมืองลำพูนใน พ.ศ. ๑๘๐๐ ชาวเจ้าเชื้อ

ในสัมมุติฐานเช่นนี้ โดยไม่มีหลักฐานอะไร ยืนยัน เพราะมีแต่ข้อสงสัยที่ว่า ราชวงศ์ พระนางจามเทวีครองหริภุญไชยมาแต่พ.ศ. ๑๒๐๐ ทำไมในระยะ ๖๐๐ ปี ก็ยัง จนถึง พ.ศ. ๑๘๐๐ เราจึงไม่พบจารึกของราชวงศ์ พระนางจามเทวีเลย จารึกมอญที่เมือง ลำพูน ท่านผู้รู้เช่น Blagden และ Halliday มีความเห็นว่า ใช้ตัวอักษรวันเดียวกับจารึก มอญที่กรุงพุกาม หากได้มีความเก่าแก่ถึง วันจารึกมอญ บนเตาแปดเหลี่ยมที่เมือง ดพบุรีไม่

เมื่อเร็ว ๆ นี้ ทางกรมศิลปากรได้จารึก ภาษามอญมาใหม่จากอำเภอเมืองจังหวัด นครสวรรค์ แต่รายละเอียดยังไม่ได้พิมพ์ ออกเผยแพร่ เราจึงยังไม่สามารถทราบ ว่า ตัวอักษรที่ใช้ จะเป็นตัวอักษรวันไหน ถ้า หากเป็นตัวอักษรวันเตาแปดเหลี่ยม เมือง ดพบุรีก็เป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งจะต้องค่อย ๆ สืบสาวเรื่องราวกันต่อไป แต่ถ้าหากเป็นตัว อักษรวันกรุงพุกามในระหว่าง พ.ศ. ๑๖๐๐- ๑๗๕๐ เราก็คงจะมองเห็นได้ว่า เป็นเรื่อง ของการที่มอญกรุงตะเทิมอพยพหนีศึกพม่า เข้ามาอยู่ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาแต่ พ.ศ. ๑๖๐๐ นั้น ศาสตราจารย์ G.H. Luce เคยเขียน ความเห็นไว้ว่า ประเทศไทยในปัจจุบันนั้นแต่

* ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพิจารณาตัวอักษรจารึกคาถา เข อัมมว ที่ได้จากนครสวรรค์ แล้วเมื่อเทียบตัว ม. ใน จารึกนี้ กับ ตัว ม. ในหลักมโหระเจดีย์ พ.ศ. ๑๖๐๐ ตัว ม. ในหลักมโหระเจดีย์ยังเขียนตามแบบเก่า คือฐานไม่หยัก ตัว ม. จารึกนครสวรรค์ฐานหยักเสียแล้ว.

เดิมเป็นประเทศมอญ ความเห็นเช่นว่านี้ ดู
จะรวบรัดไปมากเอาการอยู่ การที่มอญมี
ศรัทธาในการสืบทอดพระศาสนา ไปอยู่ที่ใด
ก็มีการสร้างโบสถ์ วิหาร และจารึกการ
กตัญญูที่ทางให้เป็นของสงฆ์ จะหมายความว่า
ไปถึงการเป็นเจ้าของถิ่นประเทศไปทีเดียว
หรือไม่? การศึกษาจากหลักฐานที่ได้มา
ใหม่ ๆ นี้ จะเป็นจารึกหรือศิลาวัตถุใด
จะช่วยให้ปัญหาเหล่านี้คลี่คลายออกอย่าง
ค่อยเป็นค่อยไป

เมื่อได้พิจารณาจารึกจัมปานครหลัก
พระเจ้าบรมวงศ์แล้ว ข้าพเจ้าก็พยายาม
ติดตามไปตรวจดูจารึกจัมปานครหลักอื่นๆ
จากหลักที่ ๑ ถึง ๖๐ (จากหนังสือเรื่อง
จัมปา ของ มายุมคาร์) เห็นเป็นแต่จารึก
ภาษาสันสกฤต และตั้งแต่หลักที่ ๖๑ ถึง
๓๓๐ จึงปรากฏเป็นจารึกภาษาจามแทรก
เข้ามาบ้างเป็นบางหลัก ได้ผลพอจะสรุป
ความย่อๆ ได้ดังนี้:-

จารึกหลัก ๖๒ - มีคำว่า องค์พ่อฤๅษี-
ไชยอินทรวรมเทวะ ปู่หลวง ราช ทวาร
แม่หลวง ปู่เฒ่าอาชญาภู ปู่เฒ่าอาชญา-
พ่อ

จารึกหลัก ๖๓ - มีคำว่า ปู่หลวงยุวราช
มหาเสนาบดี

จารึกหลัก ๖๔ - มีคำว่า ปู่หลวงศรี
ยุวราช

จารึกหลัก ๖๗ - มีคำว่า ปู่หลวงศรี-
ไชยสังหรวรมัน

คำว่า "พ่อฤ" มายุมคาร์ ดูกแบบมาจาก
มาดเปอโร เขียนเป็นคำอริยกะว่า po ku

"ปู่หลวง" ,, pu lyan

"แม่หลวง" ,, mè lyan

"ปู่เฒ่า" ,, pu tao

ข้อสังเกตจากคำอริยกะ เมื่อจะถอด
กลับมาเป็นตัวอักษรไทย เราก็คงทราบแล้วว่า
จัมปานครไม่มีพยัญชนะ พ เคยเขียน พ่อ
เป็น โผ (ดังที่เห็นได้จากจารึกหลักศรีปร-
เมศวร) ส่วนสระ อัว จัมปานครก็ไม่มี
สระนี้ คำว่า หลวง จึงเขียนเป็นคำอริยกะ
ว่า lyan คำว่า แม่หลวง เขียนเป็น เมเหตยง
ส่วนคำ ปู่เฒ่า นั้น ถอดจากคำอริยกะว่า
pu tao

คำว่า ปู่หลวง มีปรากฏอีกหลายแห่ง
เช่น จารึกที่ ๘๗, ๘๘, ๓๐๔ มา ปรากฏคำว่า
ปู่พญา ในจารึกที่ ๓๒๗ แต่จามเขาเขียน
เป็น pu vyā ตัว พ ไม่มี จึงใช้ตัว ว

สระและพยัญชนะของจัมปานคร มี
น้อยกว่าของเราหลายตัวนี้ สังเกตจาก
หนังสือ The Alphabet ของ David Dir-
ringer พวกจามมีพยัญชนะ ๒๘ ตัว (มี
พิเศษกว่าเขมร คือตัว ค.บ.) และสระแท้
๓๐ ตัว (มีพิเศษกว่าเขมร คือเสียง เอ โอ)
วรรณยุกต์นั้นดูจะไม่มี ในเมื่อคำว่า พ่อ แม่

ไม่เฒ่า หลวง พญา เป็นคำที่ปรากฏในจารึก
 ดุโขทัย และดุโขทัยมีสระ พยัญชนะ ครบ
 ครั้นที่จะแสดงเสียงของคำในภาษาไทยให้
 ถูกต้องกว่าพวกจัมปานคร ข้าพเจ้าจึงนำคำ
 เหล่านี้ของจัมปานครมาเขียนให้ตรงเสียง
 ที่ไทยเคยใช้ในครั้งกรุงดุโขทัยยังเป็นราช-
 ธานี

จากบทความนี้ ข้าพเจ้าขอเสนอให้ท่าน
 ทั้งหลายพิจารณาว่า คำที่ข้าพเจ้าถอดจาก
 ตัวอักษรในภาษาจาม มาเป็นคำไทย
 ดุโขทัยจะถูกผิดประการใด และถ้าท่านจะ
 ยอมรับว่าเป็นการถูกต้องแล้ว ขอได้
 พิจารณาต่อไปด้วยว่า ชนชาติที่เราเรียก
 ว่า จาม แดกจาม (ซึ่งคำ ๆ นี้นี้แท้คือ
 คำเรียกประชาชนของจัมปานคร ทั่วไปเป็น
 ชื่อทางเชื้อชาติไม่) เป็นพวกที่พูดภาษา
 เดียวกัน เช่นเราทั้งหลายจะใช่หรือไม่?

หมายเหตุ :-

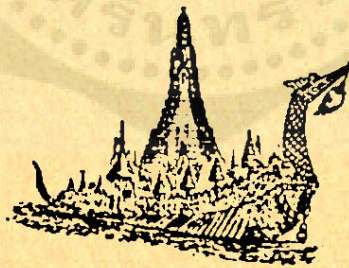
เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๔
 หม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต ได้ทรงจัดพิมพ์
 ประชุมศิลาจารึกสยาม ภาคที่ ๒ เป็นครั้งที่ ๒
 โดยศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเดส์ ได้
 ชำระและแก้ไขเสียใหม่ คราวนี้ท่านได้นำ
 จารึกที่วัดโพธิ์ร้าง จังหวัดนครปฐมมาลงไว้
 ให้ด้วย เป็นการเพิ่มพูนความรู้ในวิชา
 ประวัติศาสตร์โบราณคดีอันน่าเลื่อมใส
 ที่ท่านได้นำจารึก ๒ หลักที่เมืองศรีเทพ

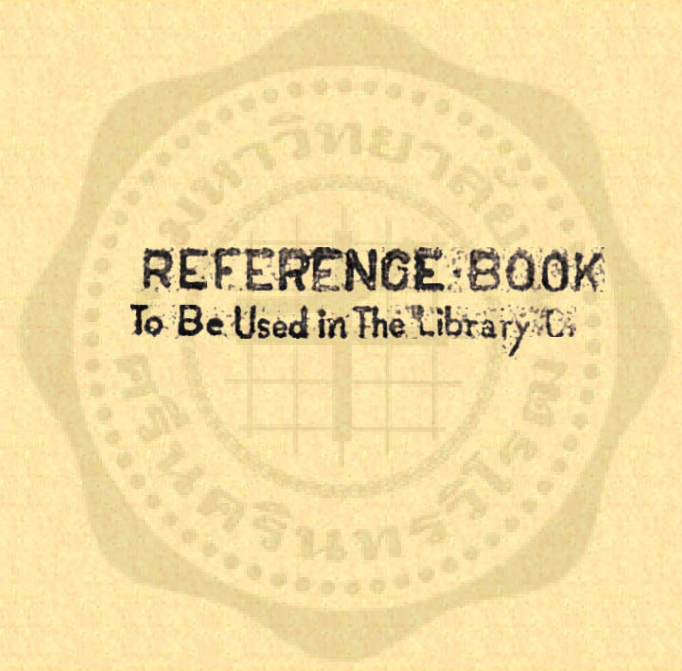
มาลงไว้ได้ ส่วนจารึกบนแผ่นทองแดงพบ
 ที่อำเภออุทุมพร และจารึกหลักหินพบที่เขต
 จังหวัดอุบลราชธานี นครสวรรค์ และหลักหิน
 อื่น ๆ ทางภาคอีสานเป็นอันมาก ท่านก็ได้
 นำมาลงไว้เช่นกัน

ดังเกิดคุณลักษณะตัวอักษรในจารึกที่วัด
 โพธิ์ร้าง จังหวัดนครปฐม ตัว ป ม ฐาน
 หยักเช่นตัวจารึกอักษร คฤนท์ ของอินเดีย
 ได้ คุณอาจจะย้อนกว่าจารึกถาเขาวง ราชบุรี
 และจารึก วัดคาหินของประเทศจัมปาหรือ
 พุณิน ซึ่งมีลักษณะตัวอักษรพราหมณ์ของ
 อินเดียเห็นปรากฏชัดอยู่ จารึกในปลายยุค
 พุณินซึ่งใช้ตัวอักษรพราหมณ์ของอินเดียเห็น
 ข้าพเจ้าเห็นอยู่อีกหลักหนึ่งซึ่งศาสตราจารย์
 หลุยส์ ฟิโนต์ เรียกว่า จารึก Thma Kre
 โดยท่านนำมาตีพิมพ์ไว้ในวารสาร BEFEO
 ประจำ ค.ศ. ๑๙๐๓ เป็นจารึกของเจ้าชาย
 จิตรเสนก่อนจะได้ขึ้นเสวยราชย์ คือก่อนที่
 พระองค์ท่านจะทรงปราบปรามประเทศพุณิน
 จารึกซึ่งใช้ตัวอักษรลักษณะอินเดียเห็นอน
 จารึกวัดคาหินท่านผู้รู้ต่างลงความเห็นดล
 คล้องกันว่าเก่าแก่ที่สุดเท่าที่พบในแหลม
 อินโดจีน ส่วนจารึก Thma Kre ของ
 เจ้าชายจิตรเสน ศาสตราจารย์ หลุยส์ ฟิโนต์
 ก็กล่าวไว้ว่า ลักษณะตัวอักษร archaic,
 most ancient คือเป็นตัวอักษรของยุคพุณิน
 ยังไม่ใช่ตัวอักษรของยุค เจนละ ถ้าหวั่น

จารึกเขาสูง จังหวัดราชบุรี ศาสตราจารย์
ยอร์ช เซเดส์ ยังกล่าวไว้ว่า (ในการแก้ไข
ชำระครั้งใหม่) ว่า “เป็นตัวอักษรคล้าย
กับที่ใช้อยู่ในประเทศอินเดียภาคใต้และ
ประเทศกัมพูชา” เราไม่ทราบหลักเกณฑ์
วินิจฉัยของท่านว่า ท่านใช้เกณฑ์วินิจฉัย
อย่างไรจึงกล่าวยืนยันออกมาเช่นนั้น ข้าพเจ้า
กลับเห็นว่า ตัว ป ม ข ในจารึกถ้ำเขาสูง
คล้ายกับตัวอักษรเดียวกันซึ่งใช้จารึกในหลัก
โศกหิน และ Thma Kre ซึ่งมีลักษณะ
ใกล้เคียงกับตัวอักษรของพระเจ้าอโศก

มหาราช คือเป็นลักษณะตัวอักษรพราหฺม
ของอินเดียเหนือ ยังหาใช่เป็นลักษณะตัว
อักษรคฤนท์ของอินเดียใต้ไม่ เป็นการจารึก
ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาในรุ่นพูนขึ้น ก่อนประเทศ
กัมพูชาจะอุปคัลหายร้อยปี ขอเชิญท่าน
ผู้สนใจลองนำจารึก ๓ หลักนี้มาเปรียบเทียบ
ดูเถิด (จารึก โศกหิน ปรากฏอยู่ในวาร-
สาร BEFEO ประจำ ค.ศ. ๑๙๑๕) ส่วน
จารึกของพระเจ้าอโศกมหาราช และจารึก
ของอินเดียใต้ ข้าพเจ้าอาศัยดูจากหนังสือ
The Alphabet ของศาสตราจารย์ David
Dirringer.

REFERENCE BOOK
To Be Used in The Library C.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ท่าพระจันทร์ พระนคร
นายสนั่น บุณยศิริพันธ์ เจ้าของ
ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ๒๕๐๕

ห้องศาสตราจารย์ ขจร สุขพานิช
สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

หนังสืออ้างอิง
ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น

อ 495.911 ข129จ
ขจร สุขพานิช.
จารึกจัมปานคร = Champa-Nak
SWU 31011102422342